

**Kovid-19 Salgınıyla Mücadele Kapsamında Uygulanan Politikaları
Desteklemede ve Alınan Önlemlere Uymada Sosyal Normların ve İşbirlikçi
Stratejilerin Rolü**

Dr. Öğr. Üyesi Serap AKFIRAT

Dokuz Eylül Ü.

Kovid-19 küresel salgınıyla mücadele büyük ölçekli bir işbirliğini gerekli kılmaktadır. Burada önerilen çalışmaların genel amacı bu işbirliğini sağlamaya ve işbirliğini azaltıcı etkenlerden kaçınmaya yarayacak sosyal psikolojik faktörlerin saptanması; dolayısıyla hem Kovid-19 salgını süresince hem de ileride yaşanabilecek başka salgın ve felaketselere ilişkin tüm insanlığın toptan faydasına davranışların yaygınlaştırılması için oluşturulacak sosyal politikalara sosyal psikolojik açıdan katkı sağlamaktır. Diğer bir deyişle bu çalışmayla Kovid-19 küresel salgınıyla mücadele kapsamında, insanların salgın karşıtı politikalara uyma gibi toplum yanlısı (prosocial) davranışlarını arttıracak sosyal psikolojik mekanizma ve dinamiklerin açığa çıkarılması hedeflenmektedir. Bu genel amaç doğrultusunda bu proje kapsamında biri korelasyonel diğeri yarı-deneysel olmak üzere iki farklı fakat tamamlayıcı araştırma önerilmektedir. İlk çalışma bir anket araştırması olup, bu çalışmada vatandaşların risk algısı, milli kimlikle ve küresel kimlikle özdeşleşme düzeyleri ile sıfır toplamlı inanışlarının, buyruksal ve tanımlayıcı sosyal normları kabul düzeylerinin salgına karşı sağlık önlemlerine uymayı, salgın-karşıtı politikaları desteklemeyi ve hipotetik bir bağlamda salgınla mücadele için para bağışısı yapma isteğini yordayıp yordamadığı incelenecektir. Ayrıca işbirlikçi ve rekabetçi stratejilerin bu ilişkiler ağındaki düzenleyici rolü de test edilecektir. Bu amaçla bir düzenleyicili-aracılı (moderated mediation) model önerilmektedir. İnsanların pandemi sırasında toplum yanlısı (prososyal) davranışlar göstermesini engelleyebilecek en önemli faktörlerden biri, belki de sosyal ve geleneksel medyadaki haber ve görsel illüstrasyonlardır. Bu haberlerde insanlar pazarlara, mağazalara, eczanelere akın ederken tasvir edildi. Bu tür haberleri ve görüntüleri paylaşmak, temel ürünlerde kıtlık yaşandığını tasvir ediyor olarak algılanmış olabilir. Bu nedenle, önerilen ikinci çalışma, panik tüketimi (panic buying) haberlerinin ('panik tüketimi var' ve 'panik tüketimi yok') alınacak Kovid-19 pandemik önlemlerine uymayı etkileyeceği varsayımını test etmeyi amaçlayan yarı deneysel bir çalışmadır.